

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Владимир Иванов Донеv,
преподавател във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“
по процедура за заемане на академична длъжност „Доцент“
по област на висше образование
2. Хуманитарни науки,
професионално направление 2.1. Филология,
научна специалност „Литература на народите от Европа, Америка,
Африка, Азия и Австралия (Американска литература)“
за гл. ас. д-р Мария Димитрова Анастасова,
преподавател във Филологическия факултет,
Югозападен университет „Неофит Рилски“

Гл. ас. д-р Мария Димитрова Анастасова е единственият кандидат в обявения конкурс за доцент по американска литература в настоящия конкурс. Приложила е всички необходими документи.

Нейната кандидатура отговаря напълно на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ, а в някои аспекти и надскача средните стандарти за научна продукция и нейната оценка.

Колегата е доктор по американска литература от 2017 г. с издадена книга върху основата на нейната дисертация в престижно английско издателство (Анастасова, Мария (2019): *The Suspense of Horror and the Horror of Suspense*, Newcastle upon Tyne, UK: Cambridge Scholars Publishing).

В настоящата процедура тя участва с хабилитационен труд („Stephen King: New Reflections and Refractions“ – монография, Университетско издателство „Неофит Рилски“, Благоевград, 2023 г., 141 р. ISBN: 978-954-00-0326-9), 5 статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, 6 публикации в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове.

Първо ще се спра на приносите в хабилитационния труд, представен от гл. ас. д-р Мария Анастасова. Нейното изследване включва следните романи на Стивън Кинг: „11 ноември 63“ (2011), „Джойленд“ (2013), „Доктор Сън“ (2013), „Мистър Мерцедес“ (2014), „Възкресяване“ (2014), „Търси се“ (2015), „Краят на дежурството“ (2016), „Другият“ (2018), „Институтът“ (2019) и „По-късно“ (2021).

Трудът съчетава няколко изследователски контекста: анализ на персонажната система, алегоричен прочит на сюжетите и мотивите в романите, които полагат творчеството на Стивън Кинг в канона на съвременната американска литература, психоаналитични наблюдения върху литературните герои и върху автобиографични аспекти, свързани с

личността на автора, феминистки тълкувания, което прави трудът синхронен с доминиращите тенденции на осмисляне творчеството на Стивън Кинг в американската литературната критика.

Книгата се състои от три глави: първа глава представя преглед на най-новите критични изследвания върху произведенията на Кинг, втора глава се занимава с новите герои, като ги разделя на три категории – герои мъже, жени и деца, където авторката се опитва да проследи всички нови тенденции в изграждането на характерите на Кинг. Трета глава разяснява въпроса за ролята на злото в построяването на сюжетния свят на избраните ключови романи чрез границите и преливанията между категориите „вътрешно зло“ и „външно зло“ като опустошителна сила, заплашваща човечеството.

Първа глава компетентно и всестранно отразява основни насоки в прилаганата съвременна литературна критика за романите на Стивън Кинг: отразени са връзката с готическата литература и литературата на ужасите, възможните влияния от Едгар Алън По, Х. П. Лъвкрафт, Брам Стокър и Мери Шели, феминистките концепции за Кинг, приложени в книгата към женските образи, някои психологически изследвания, културни изследвания и наблюдения през оптиката на религията.

Радостно е, че авторката намира свой ъгъл, който може би е свързан повече с традицията на българския изследователски контекст – акцент върху поетиката на литературата на ужаса в предишно свое изследване, цитирано в новата книга за „формалните характеристики на текста и начина, по който той е структуриран по отношение на разказа“, „напрежението на ужаса и ужасът на напрежението“.

Глава втора се занимава с новите герои. Разгледана е възрастовата и социалната им характеристика, което ги прави „нормални хора“, а това може би ги доближава до възможния читател, чиято идентификация с определен герой би помогнала за осъществяването на стратегиите на съспенса и хоръра при Кинг. Специфичното е че „най-важно за тях е техният вътрешен живот, а не техният статус или постижения“. Интересно наблюдение е това за героичния статут на характерите, че е отреден по-скоро за смели и надарени деца, отколкото за възрастните мъже.

Важно е наблюдението на авторката, че ако в предходни години доминират свръхестествени истории на ужасите, в изследваното пето десетилетие се появяват по-реалистични истории от Стивън Кинг, които се фокусират върху съвременната престъпност. Намалява ролята свръхестествения елемент. Появяват се нови герои детективи или полицаи в творби като „Институтът“ или „Другият“.

По отношение на героините в романите на Кинг се отчита опитът на писателя да се освободи от клишетата в изображението в националните традиции и в собствената практика от предходните писателски десетилетия. Обърнато е внимание на „някои запомнящи се дами“, като Ани Рос в

Джойленд, Сейди Дънхил (Sadie Dunhill) в „11. Ноември 63“ и Холи Гибни в „Другият“ и др. произведения.

Разкрити са ролите, които изпълняват жените в творбите на Ст. Кинг – от поддържаща роля в осъществяването на мъжете, през майчината роля за мъжките образи до действена и решителна борба срещу убийците. Обърнато е внимание на впечатляващата Холи Гибни, повтарящ се образ в четири романа, която не се отличава със своята визия, а с проникателен ум в разследването на престъпленията.

Децата са сред любимите герои на Стивън Кинг, в романите си той разкрива потенциала им да откриват и побеждават злото. „Тяхната чистота, вродена интуиция за добро и лошо, правилно или грешно, както и способността им да вярват в свръхестественото ги определят като изключителни същества, които се смятат за по-висши от възрастните, повтаряйки романтичното верую на Уилям Уърдсуърт, че „детето е баща на мъжа“ – посочва изследователката. Децата в прозата на Кинг притежават „хибридна природа“ – комбинация от детска невинност и мъдростта на възрастните. През изследваното десетилетие авторът продължава традицията си да дарява младите си герои с особен талант или свръхестествена сила.

Третата глава в труда „Чудовищата са истински“ е посветена на способността на прозата на Стивън Кинг да представя реални социални проблеми, като в някои романи ролята на свръхестественото съвсем не е основна. Остава неизменно присъствието на злото. То живее най-често в личността или в общността, като може да приема различни и неочаквани лица, което прави творбите на Кинг „разнообразни и непредвидими“, както посочва изследователката.

Приета е концепцията на вътрешното и външното зло, като се отчита тънката граница в тяхната проява според определенията на самия писател за злото като резултат на свободна воля и за предопределено зло, идващо отвън.

В началото на главата гл. ас. д-р Мария Анастасова определя много по-изчерпателно формите на неговата проява от двуделната типология. Определя го като „поразително или апокалиптично, отвратително, коварно, прикрито или дебнещо в сянката на нашето подсъзнание“. Струва ми се, че тези признаци биха могли да се типологизират, като се анализират проявите на злото по-изчерпателно с конкретни примери.

Един от най-важните приноси на разработката виждам именно разглеждането на „чудовищата“ като културна и социална конструкция, в което вероятно се крие и най-голямата ценност на Стивън Кинг за канона на съвременната американска литература.

Бих искал в тази светлина да задам следните въпроси към авторката:

Ако днес Стивън Кинг е включен недвусмислено в канона на съвременната американска литература как жанровата литература, чийто

представител според мен е той, става достойна за включване в канона? Чрез художествените, идеологическите или алегоричните „порти“ за асимилиране на неговото творчество?

Как функционират наративните матрици в диегетичния свят на Кинг? Те не се ли проявяват в повторителност на художествени решения, от една страна – продиктувани от високата производителност на автора, от друга – от конвенциите на жанровете, в които той работи?

Съгласен съм с изброените от авторката научни приноси за хабилитационния труд, че това е първо задълбочено изследване на новото творчество на автора в България, което би могло да послужи за база за следващи проучвания в тази област.

По отношение на представената съпътстваща дисертационния труд научна продукция от статии и доклади мога да посоча, че по качество тя напълно отговаря на изискванията за процедура за заемане на академичната длъжност „Доцент“ (почти половината от представените текстове са публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация Scopus и Web of Science)

Не съм установил плагиатство в представените за оценяване публикации.

Особено впечатляващо и ценно в процедурата е реакцията на научната общност за публикуваните материали от авторката (общо 15 забелязани цитата – 8 в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни, 2 в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 5 в нереферирани списания с научно рецензиране).

Похвално е за научното развитие на кандидатката за доцент е, че тя поддържа не само литературоведски фокус на научни интереси, но и занимания с теория на превода, които са полезни за нейните колеги и студентите.

Представените текстове и факти по процедурата затвърдиха моите впечатления, че гл. ас. д-р Мария Анастасова е отлично подготвена и мотивирана млада специалистка със свой път на развитие в изследванията на американската литература в България и заслужава да заеме академичната длъжност „Доцент“ по американска литература в Югозападния университет „Неофит Рилски“.

2.11.2023 г.
В. Търново

доц. д-р Владимир Донев

EVALUATION STATEMENT

By Vladimir Ivanov Donev, PhD,
Associate Professor at St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo

of materials submitted for participating in a competition
for the faculty position of Associate Professor
at Southwestern University Neofit Rilski of Blagoevgrad

in the higher education field of study 2. Humanities,
professional field 2.1. Philology,
research specialty: "Literature of the peoples of Europe, America, Africa, Asia and Australia
(American literature)"
for Senior Lecturer Maria Dimitrova Anastasova, PhD,
at Southwestern University Neofit Rilski of Blagoevgrad

Senior Lecturer Maria Dimitrova Anastasova, PhD is the only candidate in the announced competition for associate professor of American literature in the current competition. She has attached all the necessary documents.

Her documents fully meet the minimum national requirements under Art. 2b, para. 2 and 3 of ZRASRB, and in some aspects surpasses the average standards for scientific production and its evaluation.

The colleague has a PhD in American literature since 2017 with a book published on the basis of her dissertation in a prestigious English publishing house (Anastasova, Maria (2019): *The Suspense of Horror and the Horror of Suspense*, Newcastle upon Tyne, UK: Cambridge Scholars Publishing).

In the present procedure, she participated with a habilitation thesis ("Stephen King: New Reflections and Refractions" - monograph, "Neofit Rilski" University Publishing House, Blagoevgrad, 2023, 141 p. ISBN: 978-954-00-0326-9), 5 articles and reports published in scientific journals, referenced and indexed in world-renowned databases of scientific information, 6 publications in non-refereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes.

First, I will focus on the contributions in the habilitation work presented by Senior Lecturer Maria Dimitrova Anastasova, PhD. The study encompasses the novels *11.22.63* (2011), *Joyland* (2013), *Doctor Sleep* (2013), *Mr. Mercedes* (2014), *Revival* (2014), *Finders Keepers* (2015), *End of Watch* (2016), *The Outsider* (2018), *The Institute* (2019), and *Later* (2021).

The book combines several research contexts: an analysis of the character system, an allegorical reading of the plots and motives in the novels that place Stephen King's work in the canon of modern American literature, psychoanalytic observations on literary characters and on autobiographical aspects related to the author's personality, feminist interpretations, which makes the work synchronous with the dominant trends of interpretation of Stephen King's work in American literary criticism.

The book consists of three chapters: the first chapter presents an overview of the latest critical research on King's works, the second chapter deals with the new characters, dividing them into three categories - male, female and child characters, where the author tries to trace all new trends in King's character building. Chapter three elucidates the question of the role of evil in the construction of the plot world of the selected key novels through the boundaries and

overflows between the categories of "internal evil" and "external evil" as a devastating force threatening humanity.

The first chapter competently and comprehensively reflects main directions in applied modern literary criticism for the novels of Stephen King: the relationship with Gothic and horror literature, possible influences from Edgar Allan Poe, H.P. Lovecraft, Bram Stoker and Mary Shelley, feminists are reflected concepts of King applied in the book to female images, some psychological studies, cultural studies and observations through the lens of religion.

It is gratifying that the author finds her own angle, which is perhaps more related to the tradition of the Bulgarian research context - an emphasis on the poetics of horror literature in a previous study of hers, cited in the new book on "the formal characteristics of the text and the way in which it is structured in terms of narrative", „the tension of horror and the horror of tension“.

Chapter two deals with the new characters. Their age and social characteristics are explored, making them "normal people", and this perhaps brings them closer to the possible reader whose identification with a certain character would help to implement King's strategies of suspense and horror. The specific thing is that "most important for them is their inner life, not their status or achievements". An interesting observation about the heroic status of characters is that it is reserved for brave and gifted children rather than grown men.

The author's observation is important that if previous years were dominated by supernatural horror stories, in the fifth decade under study more realistic stories by Stephen King appeared that focused on modern crime. Reduces the role of the supernatural element. New detective or police characters appear in works such as "The Institute" or "The Other".

Regarding the heroines in King's novels, the writer's attempt to free himself from the clichés in the image in the national traditions and in his own practice of the previous writing decades is considered. Attention is drawn to "some memorable ladies" such as Annie Roe with in Joyland, Sadie Dunhill in "11. November 63" and Holly Gibney in „The Other“ and others. works.

The roles played by women in the works of St. King - from a supporting role in the fulfillment of men, through a maternal role for male images to an effective and determined fight against the killers. Attention is paid to the impressive Holly Gibney, a recurring character in four novels, who is distinguished not by her vision, but by a shrewd mind in the investigation of crimes.

Children are among Stephen King's favorite characters, in his novels he reveals their potential to detect and defeat evil. "Their purity, innate intuition of good and bad, right or wrong, and their ability to believe in the supernatural define them as exceptional beings who consider themselves superior to adults, echoing William Wordsworth's romantic belief that 'the child is the man's father,'" the researcher points out. Children in King's prose possess a "hybrid nature" – a combination of childhood innocence and adult wisdom. During the decade under study, the author continued his tradition of endowing his young characters with a special talent or supernatural power.

The third chapter in the work "Monsters are real" is devoted to the ability of Stephen King's prose to present real social problems, and in some novels the role of the supernatural is not at all the main one. The presence of evil remains unchanged. It lives most often in the individual or in the community, and can take on different and unexpected faces, making King's works "varied and unpredictable," as the researcher points out.

The concept of internal and external evil is accepted, taking into account the fine line in their manifestation according to the writer's own definitions of evil as a result of free will and predetermined evil coming from outside.

At the beginning of the chapter Senior Lecturer Maria Dimitrova Anastasova, PhD defines the forms of its manifestation much more comprehensively than the two-part typology.

It defines it as "striking or apocalyptic, hideous, insidious, hidden or lurking in the shadow of our subconscious." It seems to me that these signs could be typologized by analyzing the manifestations of evil more comprehensively with concrete examples.

One of the most important contributions of the study I see is the examination of "monsters" as a cultural and social construction, in which probably lies the greatest value of Stephen King for the canon of modern American literature.

In this light, I would like to ask the author the following questions:

If today Stephen King is included unequivocally in the canon of modern American literature, how does the genre literature of which I think he is a representative become worthy of inclusion in the canon? Through the artistic, ideological or allegorical "gates" to assimilate his work?

How do narrative matrices function in King's diegetic world? Are they not manifested in the repetition of artistic decisions, on the one hand - dictated by the high productivity of the author, on the other - by the conventions of the genres in which he works?

I agree with the scientific contributions listed by the author for the habilitation thesis, that this is the first in-depth study of the author's new work in Bulgaria, which could serve as a basis for further studies in this field.

With regard to the presented scientific production of articles and reports accompanying the dissertation work, I can point out that in terms of quality it fully meets the requirements for the procedure for occupying the academic position "Associate Professor" (almost half of the presented texts are published in scientific publications, refereed and indexed in world-renowned scientific information databases Scopus and Web of Science)

I have not detected any plagiarism in the publications submitted for assessment.

Particularly impressive and valuable in the procedure is the reaction of the scientific community to the published materials by the author (a total of 15 noticed citations - 8 in scientific publications, referenced and indexed in world-famous databases, 2 in monographs and collective volumes with scientific review and 5 in non-refereed journals with peer review).

It is commendable for the scholarly development of the associate professor candidate that she maintains not only a literary focus of scholarly interests but also pursuits in translation theory that are useful to her colleagues and students.

The presented texts and facts of the procedure reinforced my impressions that Senior Lecturer Maria Dimitrova Anastasova, PhD is an excellently prepared and motivated young specialist with her own path of development in the study of American literature in Bulgaria and deserves to occupy the academic position of "Associate Professor" in American literature at the Southwest University Neofit Rilski of Blagoevgrad.

2.11.2023
V. Tarnovo

Assoc. Prof. Vladimir Donev PhD